

DÜNYA SU GÜNÜNÜN ARTAN ANLAM VE ÖNEMİ

Kasım KOÇAK

İTÜ Meteoroloji Mühendisliği Bölümü Öğretim Üyesi

Meteoroloji Mühendisleri Odası Hidroloji Komisyonu Üyesi

Tatlı suyun önemine dikkat çekmek ve tatlı su kaynaklarının sürdürülebilir yönetimini savunmak için her yıl 22 Mart, “Dünya Su Günü” olarak kutlanmaktadır. Bu gün, suyla ilgili konular hakkında daha fazla bilgi edinmek, diğer insanları bilgilendirmek ve su sorunları üzerine farkındalık yaratması bakımından önemli bir fırsattır. Su, her şeyden önce yaşamın temel yapı taşıdır. Diğer taraftan su, istihdam yaratmak, ekonomik, sosyal ve insani kalkınmayı desteklemek için hayati bir öneme sahiptir.

Karar vericilere sürdürülebilir su politikalarını formüle etmek ve uygulamak için araçlar sağlamak üzere her yıl Dünya Su Günü'nde yeni bir Dünya Su Kalkınma Raporu yayınlanmaktadır. Bu rapor, Birleşmiş Milletler-Su (UN-Water) adına UNESCO'nun Dünya Su Geliştirme Programı (WWAP) tarafından koordine edilmektedir. Dünya Su Günü için belirlenen yıllık tema, söz konusu raporun odak noktasıyla uyumludur.

UNESCO ayrıca, ülkelerin su kaynaklarını sürdürülebilir bir şekilde yönetmelerine yardımcı olmak ve bilimsel bilgi tabanını oluşturmak için Uluslararası Hidroloji Programı (IHP) faaliyetleri kapsamında, Dünya Su Günü'nün kutlanmasına da katkıda bulunmaktadır.

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu, Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Konferansının (UNCED) önerileri doğrultusunda 22 Aralık 1992'de almış olduğu bir kararla, her yılın 22 Mart günü, 1993 yılından itibaren Dünya Su Günü olarak kutlanmaya başlanmıştır. Bu bağlamda üye ülkeler, su kaynaklarının korunması ve geliştirmesine yönelik belgesellerin yayınlanması, konferanslar, paneller, seminerler ve sergiler düzenlenmesi gibi etkinliklerle halkın bilinçlendirilmesi doğrultusunda bu özel ve önemli güne katkı sunmaya davet edilmiştir.

Yukarıda da kısaca değinildiği gibi Dünya Su Günü için her yıl farklı bir tema belirlenmektedir. 2021 yılı için belirlenen tema “Suyun Değeri” olarak belirlenmiştir. Kuşkusuz suyun değeri, fiyatından çok daha fazlasıdır. Su, aile bireylerimiz, kültürümüz, sağlığımız, eğitimimiz, ekonomimiz ve doğal çevremizin bütünlüğü için son derece önemli

ve karmaşık bir değere sahiptir. Bu değerlerden herhangi birinin göz ardı edilmesi, bu sınırlı, yeri doldurulamaz kaynağın yanlış yönetilmesi riskinin ortaya çıkmasına neden olacaktır. Özetle, suyun gerçek ve çok boyutlu değerine dair kapsamlı bir anlayış olmadan, bu kritik kaynağın tüm insanlık yararına kullanılması mümkün değildir.

Geçmiş yılların Dünya Su Günü temaları, suyla ilgili hangi önemli konuların öne çıktığı konusunda bir fikir verecektir. 2021'in teması yukarıda belirtilmişti. Son on yılın temaları ise ayrıntılarına girmeden başlıklar halinde şu şekilde sıralanabilir: Su ve İklim Değişimi (2020), Kimseyi Geride Bırakma (2019), Su İçin Doğal Yöntemler (2018), Neden Atık Su? (2017), Su ve Meslekler (2016), Su ve Sürdürülebilir Kalkınma (2015), Su ve Enerji (2014), Uluslararası Su İşbirliği (2013), Su ve Gıda Güvenliği (2012), Şehirler için Su (2011).

Bilindiği gibi dünya nüfusu her 35 yılda ikiye katlanmaktadır. Bu hesaba göre dünya nüfusu 2050 yılında 12 milyarı aşacaktır. Tatlı su kaynakları miktarca sınırlı olduğuna göre, bu oranda bir nüfus artışının su kaynakları üzerinde önemli bir baskı oluşturacağı açıktır. Buna bir de iklim değişiminin su kaynakları üzerindeki olumsuz etkileri eklenince, gelecekte su sorununun çok daha ciddi bir hal alacağı ortadadır.

Başta kuraklık ve taşkınlar olmak üzere hidrometeorolojik afetlerin sıklığı ve şiddeti artacak. Diğer yandan yağış azlığı nedeniyle kirletici yoğunluğu artacak ve su kalitesinde önemli bozulmalar meydana gelecektir. Deniz seviyesi yükselmelerinin tatlı su kaynaklarının nitelik ve niceliği üzerindeki olumsuz etkileri, üzerinde ciddiyetle durulması gereken diğer bir konudur. Diğer taraftan sıcaklıkla birlikte potansiyel evapotranspirasyon artacak; yağış miktarı artsa bile, yüksek evapotranspirasyon nedeniyle akışlar ve bunun sonucu olarak da tatlı su miktarı azalacaktır.

Halihazırda küresel ısınma nedeniyle, orta enlemlerde kar-yağmur dengesi bozulmuş durumdadır. Yalnızca karlı gün sayısının yağışlı gün sayısına oranı değil; kardan kaynaklanan yağış miktarı ve karla kaplı alanların yüzölçümü de önemli ölçüde azalmıştır. Kar yağışında meydana gelen azalma nedeniyle ortaya çıkacak olan su açığının, yağmur şeklindeki yağışlarla karşılanması söz konusu değildir. Çünkü kar, kış boyunca yeryüzünde depolanarak erime mevsiminde akışa geçer. Yağmur şeklindeki yağışlar durumunda ise sızma ve buharlaşma kayıpları daha fazla olur.

Su kaynaklarının sürdürülebilirliğini sağlamann en gerçekçi yolu hava, su, toprak ve bitki ortamını bozmadan, kirlenmeden kullanmayı öğrenmekten ve gelecek nesillerin yaşam hakkına saygı duymaktan geçmektedir. 22 Mart Dünya Su Gününüz kutlu olsun.